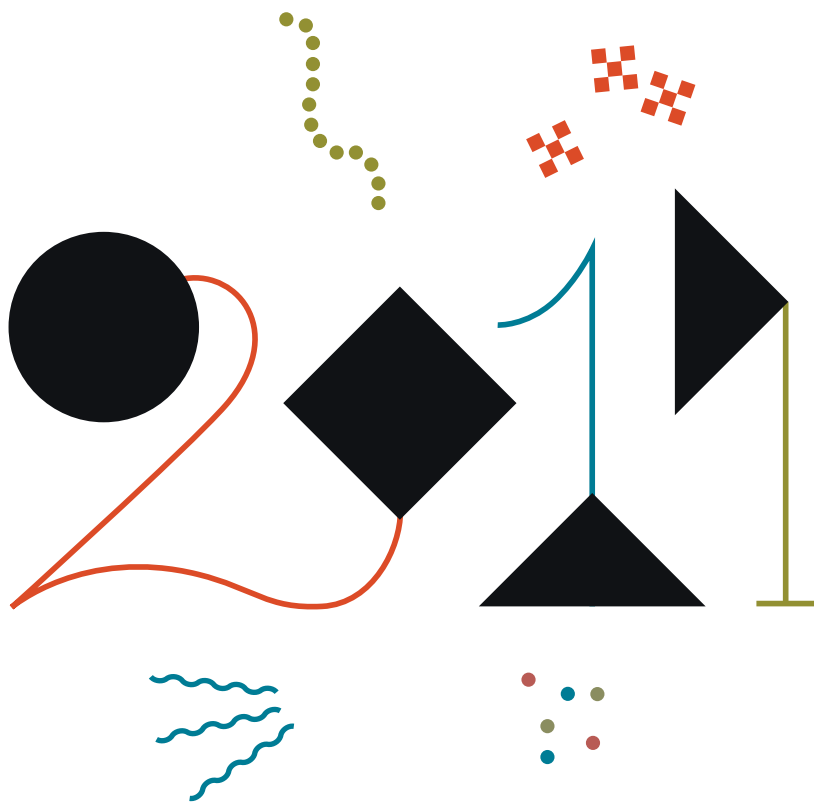
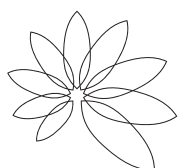

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö
Vuosikertomus
2011

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö
Vuosikertomus
2011

.....

Sisältö

	6	Yliasiemiehen sanat
	8	Toiminta
	10	Ennen kuin viikate heilahtaa <i>Toimittaja, YTM Johanna Vehkoon mielestä sanomalehden pelastavat vain hitaus ja laatu.</i>
	16	Apurahat ja lahjoitukset
	22	Aamupalalta maailmalle <i>Uutisraivaaja-kilpailun voittanut uutissuosittelija Scoopinion syntyi kahvilan pöydässä.</i>
	28	Sijoitus- ja rahoitustoiminta
	30	Tuloslaskelma
	31	Tase
	32	Hallinto ja henkilökunta
	34	Kaikille aisteille avoin museo <i>Päivälehdden museon johtaja Saira Linnahalmel on valmiina tarjoamaan uusia yllätyksiä.</i>
Valokuvaaliite:	42	Uutisraivaaja-kilpailu: Hacks/Hackers
	43	Naistenlehti-journalismi-seminaari
	44	Uutisraivaaja-kilpailun esiraadin kokous
	45	Politiikan backstage -seminaari
	46	Uutisraivaaja-tapahtuma
	47	Uutisraivaaja-kilpailun tuomariston kokous
	48	Säätiöpäivä
	50	Lehtikuvia-näyttely
	51	Tieteellisen toimikunnan kokous
	52	Painokoneet seis! -seminaari
	53	Stipendiaattien alumnitapaaminen
	54	Arkistojen päivä -seminaari, Juhani Aho – Lentävä lehtimies -näyttely ja Päivälehdten museo 10 vuotta
	56	Journalismin lähteillä -seminaari
	57	Jytkyn anatomia -seminaari

IDEOITA, INNOSTUSTA JA INTOHIMOJA

Koko Ludviginkatu raikui, kun syyskuun puolivälissä viisi nuorta miestä hoilasi Erottajan karaoke-baarissa *We are the Champions*. Juhlittiin säätiön järjestämän Uutisraivaaja-kilpailun voittoa Päivälehdessä museossa järjestetyn Säätiöpäivän jatkoilla.

Aiemmin illalla oli kilpailun ylituomari Risto Siilasmaa ojentanut 250 000 euron pääpalkinnon voittajalle, viiden miehen Scoopinionryhmälle.

Scoopinion-hankkeen ideana on kehittää uutisia suositteleva palvelu. Sen avulla esimerkiksi sanomalehdet ja mainostoimistot voivat seurata, miten pitkään lukija perehtyy verkossa julkaistuihin kirjoituksiin ja ilmoituksiin.

Scoopinion on viiden miehen yhteinen yritys, joka perustettiin kilpailun ratkettua, heti seuraavana päivänä. Jo seuraavalla viikolla osa ryhmästä lensi Lontooseen esittelemään ideaa kansainvälisille sijoittajille. Lontoon jälkeen osa porukasta siirtyi New Yorkiin haistelemaan mainosmaailman uusimpia trendejä ja tietenkin esittelemään Scoopinionia. Sen jälkeen olikin vuorossa Kalifornian Piilaakso, jossa vierailukohteina olivat sähköisen median uudet yritykset.

Uutisraivaajan avulla säätiö haki uusia toimintatapoja ja kehityskelpoisia liiketoimintamalleja tiedonvälitykseen ja journalismiin. Kilpailu todisti, että kekseliäisyyttä ja uutta luovaa ideointia on alalla runsaasti: kilpailuun osallistui 257 ehdotusta.

Ideoista on kuitenkin pitkä matka käytännön toteuttamiseen ja yrityksen perustamiseen: seuraava askel vaatii rahaa ja sinnikkyyttä. Uusien innovaatioiden löytämiseksi säätiö päätti jatkaa Uutisraivaaja-kilpailun järjestämistä. Kaksivaiheiseen kilpailuun liittyy tälläkin kertaa useita työpajoja, joissa ensimmäisen vuoden aikana opastetaan toimintamallien kehittämistä, opitaan toisilta kilpailijoilta ja saadaan aikaan liiketoimintamalleja – toivon mukaan jopa uusia yrityksiä.

Toiseen vaiheeseen päässeet kilpailijat saavat tuomareilta neuvoja, ja heille järjestetään tutustumiskäyntejä alan yrityksiin. 250 000 euron palkinto jaetaan syksyllä 2013.

Suurin osa säätiön apurahoista myönnetään kuitenkin laajasti määriteltynä viestintäteollisuuden tutkimukseen. Kuuden ensimmäisen toimintavuoden aikana tutkimusapurahoja on myönnetty yhteensä yli 23 miljoonaa noin 190 hankkeeseen. Tähän mennessä säätiö on rahoitta-

nut myös noin viidenkymmenen toimittajan jatko-opinnot Yhdysvaltain, Britannian, Saksan ja Kiinan huippuyliopistoissa.

Apurahojen ansiosta viestintätutkimuksen kansainvälisyys on lisääntynyt: toimittajien lisäksi säätiö on lähettänyt nuoria, vastaväitelleitä tutkijoita työskentelemään ulkomaisiin yliopistoihin. Tulevina vuosina myös viestinnän professorit saavat apurahoja tähän tarkoitukseen.

Kotimaiset ja ulkomaiset julkaisusarjat ovat saaneet uutta aineistoa, ja alaa seuraaville tavallisille lukijoille kirjoitettuja raportteja on julkaistu entistä enemmän.

Säätiön mielestä yksi näkyvimmistä tuloksista on se, että tutkijat ovat alkaneet kehittää projektejaan sellaisista ideoista, jotka parantavat yhteistyötä tutkimuslaitosten ja viestintäteollisuuden toimijoiden välillä. Tutkimushankkeita on saatu liikkeelle esimerkiksi digitaalisen julkaisemisen ongelmista, laatujournalismin tilasta ja naistoimittajien urakierron puutteista.

Viestinnän tutkimus on ottamassa pitkän askeleen kohti suomalaisen ja kansainvälisen tutkimusmaailman huippua. Sinne asti ei kuitenkaan pääse pelkillä apurahoilla ja ahkeruudella. Nyt tarvitaan samanlaista innostusta ja intohimoa, joka vei Scoopin-joukkueen voittoon Uutisraivaaja-kilpailussa.

Heleena Savela

TOIMINTA

Helsingin Sanomain Säätiö edistää ja tukee viestintään ja viestintäteollisuuteen liittyvää tutkimusta, tulevaisuuden ennakointiin tähtäävää monitieteistä tutkimusta ja muuta suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin ja kehityksen sekä Suomen kansainvälisen aseman kannalta tärkeää tutkimusta.

Säätiön tarkoituksena on turvata suomalaisen median, erityisesti sanomalehden, tulevaisuus. Toteuttaakseen tarkoituksensa säätiö jakaa apurahoja tutkimukseen ja koulutukseen sekä järjestää kilpailuja. Yleishyödyllistä tehtäväänsä säätiö täyttää myös ylläpitämällä Päivälehden arkistoa ja Päivälehden museota.

Toimintakauden 2011 aikana apurahoja ja lahjoituksia myönnettiin yhteensä 4 349 370 euroa 27 hankkeelle. Palautuneita ja peruttuja apurahoja oli 399 138 euroa.

Vuoden aikana säätiön tuen turvin aloitti 11 toimittajastipendiaattia jatko-opintonsa ulkomaisissa huippuyliopistoissa.

Helsingin Sanomain Säätiön kuudetta vuosipäivää vietettiin 15. syyskuuta Päivälehden museossa. Tilaisuudessa julkistettiin alkuvuoden aikana myönnetyt apurahat ja ensimmäisen Uutisraivaaja-innovaatiokilpailun voittaja. Kilpailun tavoitteena on löytää tiedonvälitykseen ja journalismiin uusia toimintatapoja ja menestyviä liiketoimintamalleja.

Uutisraivaaja-kilpailun pääpalkinnon, 250 000 euroa, voitti Scoopinion-työryhmä (Johannes Koponen, Mikael Koponen, Mikko Koskinen, Juha Leppänen ja Ville Sundberg). Utisten välitys- ja suositus-yhteisö Scoopinion.com arvioi automaattisesti käyttäjien lukutapojen perusteella, kuinka kiinnostava tietty lehtijuttu on.

Toimintavuoden aikana säätiö järjesti Päivälehden museossa viisi seminaaria ja kaksi Uutisraivaaja-kilpailuun liittyvää yleisötaphtumaa. Lisäksi säätiö järjesti yhdessä Sitran kanssa stipendiaattien alumnitapaamisen Sitran tiloissa.

Helsingin Sanomain Säätiö on Suomen suurimpien säätiöiden muodostaman post doc -poolin jäsen. Poolin tarkoituksena on lähettää nuoria, vastaväitelleitä tutkijoita työskentelemään ulkomaisiin huippuyliopistoihin. Helsingin Sanomain Säätiö on myös Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan jäsen.

Säätiöllä on suomen- ja englanninkieliset verkkosivut. Lisäksi säätiö toimii aktiivisesti yhteisöpalvelu Facebookissa ja Twitterissä.

Päivälehden museon tehtävänä on edistää suomalaisten lukutaitoa, vaalia sananvapautta ja tallentaa maamme sanomalehti- ja kirjapainohistoriaa jälkipolville.

Vuonna 2011 museossa kävi lähes 63 500 vierasta. Opastettuja ryhmiä oli noin 400. Lisäksi museossa järjestettiin työnäytöksiä, teatteriesityksiä, luentoja ja seminaareja sekä ohjattua työpajatoimintaa, lastenootperaa, tapahtumapäiviä ja asiantuntijatapaamisia.

Vuoden 2011 aikana museossa pidettiin viisi vaihtuvaa näyttelyä: Changing the Woman Image, Räpylänjalkia – Aku Ankka -lehti 60 vuotta Suomessa, Alussa oli kuva, Lehtikuvia sekä Juhani Aho – Lentävä lehtimies. Lisäksi museon vuonna 2010 tuottama Puuhun leikattu, käsin painettu -näyttely oli kesällä esillä Pälkäneen kirjastossa.

Museo edisti aktiivisesti kirjapainohistoriaa tallentavien tahojen yhteistyötä ja järjesti alan vuosittaisen tapaamisen Painokellarissa.

Vuosi huipentui museon 10-vuotisjuhliin, joita vietettiin kahdensadan kutsuvieraan kanssa 16. marraskuuta 2011.

Päivälehden arkistossa säilytetään Sanoma-konsernin historiallisia arkistoja. Merkittävimmät kokoelmat ovat konsernin yhtiökokousten ja hallitusten asiakirjat ja Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien arkistot. Arkiston kokoelmissa on asiakirjoja 3 693 hyllymetriä.

Kertomusvuonna arkistoon tehtiin 550 tutkija- ja vierailukäyntiä.

Loppuvuodesta 2011 alettiin valmistella WSOY:n ja Weilin + Göösin arkistojen siirtoa Kansallisarkistoon. Siirto tuli ajankohtaiseksi Sanoma-konsernin myytyä WSOY:n kauno- ja tietokirjallisuuteen liittyvän kustannustoiminnan ruotsalaiselle Bonnier-kustantamolle.

Kertomusvuonna mikrofilmattiin ja digitoitiin Eljas Erkon Sanoma Osakeyhtiöön liittyvän arkiston alkuosa. Sähköisessä muodossa olevien asiakirjojen siirtoa M-Filesin sähköisiin tiedostoihin jatkettiin.

Arkistojen päivä -seminaari järjestettiin perinteiseen tapaan marraskuussa yhdessä Päivälehden museon ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkiston kanssa. Aiheena oli Juhani Aho. Päivälehden museossa pidettyyn tapahtumaan osallistui yli 100 henkeä.

Arkisto jatkoi Sanoman perinnepääoman kartuttamista haastattelemalla konsernin henkilöstöä. Arkiston kotisivut uusittiin keväällä.

Loppuvuodesta 2011 Päivälehden arkisto koordinoi Helsingin Sanomien uuden historiikin julkaisuprojektia.

ENNEN KUIN VIIKATE
HEILAHTAA
SANOMALEHTIÄ
EIVÄT PELASTA
NOPEUS JA
SKUUPIT VAAN
HITAUS JA LAATU.

Kohta alkaa sihahdella. Viikatteet ovat jo koholla.
”Viikatemiehiä ovat lehtien nykyiset omistajat, jotka puristavat vaikeuksissa olevista lehdistä vielä viimeiset voitot: vähentävät henkilökuntaa, antavat journalistisen tason laskea ja lukijakunnan mennä.

”Yhdysvalloissa tätä kutsutaan sadonkorjuu-taktiikaksi. Se johtaa vääjäämättä lehtikuolemiin”, sanoo laatujournalismin tulevaisuutta tutkinut Johanna Vehkoo.

Mutta vielä ei ole liian myöhäistä.

”On tehtävä journalismista jälleen tarpeellista ja välttämätöntä.”

Johanna Vehkoo on tällä haavaa vapaa toimittaja. Hän lähti Aamulehden kulttuuritoimituksesta ensin vuodeksi opiskelemaan Helsingin Sanomain Säätiön stipendillä Oxfordin yliopiston Reuters-instituuttiin ja valmisteli sitten toisen vuoden ajan säätiön apurahalla poleemista tietokirjaa *Painokoneet seis! Kertomuksia uuden journalismin ajasta*. Se ilmestyi viime vuonna ja käsittelee sanomalehdistön, erityisesti laatujournalismin, tulevaisuutta.

Laatu on juuri nyt uhattuna monesta suunnasta. Ihmiset saavat nykyisin uutisensa niin toisin kuin aikaisemmin.

Tiedättehän ilmiön: uutinen leviää Facebookissa, mielenkuuhu nousee, juttua peukutetaan ja jaetaan, kaverit kannustavat joka puolelta. Samanmielisten yhteisö lietsoo mielipiteitä ja kärjistää niitä. Ääripäät vahvistuvat. Vehkoo nimittää tätä tilaa kaikukammioksi.

Seuraukset voivat olla pelottavia. Muidenkin kuin äärioikeistolaisten keskuudessa voi syntyä lynkkausmieliala.

Toinen Vehkoon käyttämä nimitys on filtterikupla. Kuplassa olevat ihmiset saavat tietonsa itse valitsemiensa suodattimien läpi. He eivät etsi luettavaansa Pakistanin ja Pohjois-Karjalan uutisten välistä, eivätkä he törmää aiheisiin, joista eivät ole valmiiksi kiinnostuneita.

Mutta filtterikuplassa elävät kuluttajat, tämä uutisten personalisatio, kiinnostaa varsinkin markkinointia. Kun tiedetään, mitä uutisia haluat lukea, saadaan markkinointi kohdennetuksi sinuun.

”Se on tulevien vuosien suuri kysymys lehdistössä.”

On ahdistavaa ajatella, että ihmiset vetäytyvät kaikukammioihinsa ja kuulevat vain samanmielisten äänet.

”Totta kai olen ahdistunut minäkin, mutta tämän asian kanssa pitää vain tottua elämään. Se vaihe, jolloin toimittajat päättivät, mitä ihmiset lukivat, oli vain historian oikku. Ei meillä ole mitään synnynnäistä oikeutta siihen.”

Toimitusten aamupalautteissa iloitaan vielä nykyäänkin ”vahvasta omasta uutisesta”, mutta riemu on lyhyt.

”Skuupin elinaika on nykyisin 20 sekuntia.”

Lukija ei edes käsitä lukevansa skuuppia. Hänelle on samantekevää, kuka uutisen kertoo ensin. Skuupin kunniasta ei tiedä juuri kukaan muu kuin sen tekijä.

Vehkoo kertoo haastatelleensa Paul Lewisia, joka vetää The Guardianin tutkivien reporttereiden ryhmää. Ryhmä twiittaa avoimesti tekeillä olevista jutuistaan ja pyrkii siten käyttämään joukkoälyä.

”He eivät välitä skuupeista. Ei heitä haittaa, että kilpailijat näkevät uutisen Twitterissä.”

”Skuuppi on ollut alan sisäinen harha. Lukijat ovat kiinnostuneet vain hyvästä sisällöstä.”

Sellaisella Vehkoo tarkoittaa vaikkapa analyysiä tai näkökulmaa. Esimerkiksi hän ottaa viime joulukuun Kuukausiliitteen jutun, jossa Unto Hämäläinen kertoi Väyrysen ja Lipposen ikiaikaisesta kisasta.

”Toimittajakaverini sanoi luettuaan sen, että nyt mä ymmärrän.”

”Siihen pitäisi pyrkiä – ’nyt mä ymmärrän’ on avainlause.”

Entä sellaiset skuupit kuin valelääkäri tai lautakasa? Eikö journalistien pitäisi etsiä juuri niitä?

”Ne ovat juuri niitä oman tutkivan työn tuottamia aiheita, joita pe-

räänkuulutan. Ne tulevat päivittäisen agendan ulkopuolelta. Valelääkärjuttu ei synny muiden uutisia referoimalla. Lehtien pitäisi tehdä oma agenda ja toimia sen mukaan.”

Mutta voiko agenda olla ihan oma? Voiko viikkolehti tai sunnuntai-sivusto jättää seuraavan viikon lehdestä pois jonkin ison tapahtuman, niin kuin Norjan tragedian, koska asiasta on luettu jo koko viikko?

Vehkoo tarjoaa yhdistelmää, jossa lehti uskaltaa olla sekä hidas että nopea. Esimerkiksi Svenska Dagbladetin jutuista tuotetaan etukäteen noin 40 prosenttia ja etusivujen sisällöstä peräti kaksi kolmasosaa. Loput tehdään päivän uutisista. Svenska Dagbladet on kasvattanut levikkiään tällä vuosituhannella 12 prosenttia – samaan aikaan kun Ruotsin sanomalehdet ovat kadottaneet levikistään 17 prosenttia.

Kaiken perässä juokseminen eli ”tästä meillekin” -ajattelu on turhaa, mutta Vehkoon mielestä se on viime aikoina vain yleistynyt.

Vehkoon mielestä varsinkin paikallislehdet ovat tilanteessa, jossa pitäisi rohkeasti nimetä, mitkä ovat pakollisia asioita, ja jakaa sitten resurssit uudelleen.

Maakunta- ja paikallislehtiä tehdään minimimiehityksellä. Usein joudutaan tilanteeseen, jossa ”pakolliset” uutiset on hoidettava, ja omat ideat ja aiheet jäävät toteuttamatta.

”Tästä riideltiin Aamulehden kulttuuritoimituksessakin. Me toimitajat halusimme priorisoida: jättää STT:lle sen, minkä muutkin tekevät.”

Ja taas tullaan ”tästä meillekin” -ilmiöön. Oli tehtävä pakollisia päivän uutisia, koska kaikki muutkin tekivät. Ja aika meni siihen.

Vehkoon mielestä varsinkin pienet paikallislehdet hyötyisivät avoimesta journalismista. Siinä käännytään lukijakunnan puoleen, kerrotaan avoimesti, mitä ollaan tekemässä, ja etsitään aiheita, tietoja ja asiantuntemusta yleisön joukosta. Kirjoittamisen arvoisia aiheitahan on joka korttelissa vaikka miten paljon.

”Sillä lailla paikallislehdet pystyisivät kirjoittamaan siitä, mistä ihmiset todella puhuvat.”

”Nyt paikallislehtiä tehdään samalla periaatteella kuin isoja lehtiä.”

Entä ilmoittajariippuvuus? Kannattaako K-kauppiasta suututtaa?

”Jos lehti saa todella yhteisön haltuunsa, se saa juttuvinkkejä ja uutisia eivätkä ilmoittajat voi jättäytyä kokonaan ulkopuolelle.”

Vehkoolla on asiasta kokemusta, sillä hän on ollut myös kriittisen paikallislehden Pispalalaisen päätoimittaja. Lehteen kirjoittivat avustajat, päätoimittajan tehtävä oli huolehtia editoinnista.

”Se oli kansalaisjournalismia, käsiteltiin paljon kaavoitusta ja rakensuojelua.”

Lehdellä oli noin kolmentuhannen levikki ja halvat ilmoitushinnat.

”Periaatteessa kaikki alueen yrittäjät ilmoittelivat.”

Paikallislehdet voivat myös siirtyä nopeasti verkkoon, kun lukulaitteet yleistyvät.

”Silloin kustannukset laskevat, sillä paperi, painaminen ja jakelu ovat noin 70 prosenttia lehtien budjeteista. Sähköinen lehti ei ole enää niin riippuvainen ilmoittajistaan.”

Johanna Vehkoo myöntää seuraavansa suomalaisten lehtien lisäksi vain englanninkielisiä lehtiä. Entä vahvat saksalaislehdet, uudet ranskalaiset?

”Tutkimus on tosiaan USA-keskeistä, siitä puhuttiin Oxfordisakin. Amerikkalaiset ovat niin kovaäänisiä, ja Yhdysvallat on kriisikeskus. Kyllä, keskustelu on angloamerikkalaista.”

Hän kertoo, että esimerkiksi ranskalainen Libération pani paperilehtensä fokuksen aivan uusiksi.

”Nyt siinä on pitkiä, taustoittavia juttuja. Lyhyt säälä on heitetty kokonaan pois – verkkoon.”

Ranskassa on yritetty saada nuoria lukemaan sanomalehtiä. Valtio on muun muassa kustantanut nuorille lehtitilauksen.

Sellaiseen Vehkoo ei usko.

”Ne ovat tekohengityskeinoja. Yritetään elvyttää vanhaa eikä miettiä, mitä ihmiset haluavat.”

”Samoin tehdään Suomessa. Esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriö asetti juuri lehtiasiaain neuvottelukunnan pohtimaan muutosta, eräänlaisen pelastuspartion. Mukana on Itellaa ja Viestintävirastoa, mutta ei yhtään journalistia, paitsi Journalistiliiton puheenjohtaja.”

”Se on esimerkki siitä, mistä suunnasta on lähdetty miettimään ratkaisua. Pelastetaan bisnesmallia, ei journalismia.”

Vehkoo muistuttaa sitten, että hienot ulkomaiset lehdet ovat ”aika high-brow”. Miten käy massamedian?

”En usko, että massamedia säilyy. Ei ole enää yhtenäiskulttuuria, isoja yleisöjä, ihmiset valitsevat itse, mistä uutisensa saavat.”

Siis personalisoituvat niihin kaikukammioihinsa.

Helsingin Sanomissa on pitkään kannettu huolta nuorista. Vanhempi polvi kyllä pysyy uskollisina tilaajina. He eivät pääse aamulla ylös ilman lehteään. Helsingin Sanomat on toiminut päinvastoin kuin vaaleihin valmistautuva poliittinen puolue. Eikö senkin pitäisi panostaa ydinjoukkoonsa eikä kalastella nuoria?

”Eikä se ole vain ikäkysymys! Nuorissakin on niitä, jotka haluavat lukea pitkiä, perusteellisia juttuja. Eivät he halua mitään huttua.”

”Pitää valita, mikä yleisö halutaan säilyttää. Ei kuitenkaan onnistuta saamaan sitä porukkaa, joka ei halua ollenkaan lukea sanomalehteä.”

Millainen on Helsingin Sanomat kymmenen vuoden kuluttua?

”Se on verkossa mutta myös yhä paperilla. Ei missään monopoliasemassa, mutta merkittävä, toimii monella alustalla. Hesarin brändiin kuuluu, että se on uskottava ja huolellinen. Verkossa ei saa olla juttuja, jotka eivät menisi paperilla läpi. Sellainen olisi tuhoisaa.”

Vehkoo usko, että lehtien johdossa kuvitellaan nettilukijoiden olevan erilaisia, haluavan kevyttä viihdettä.

”Luullaan, että heitä kannattaa houkutella bikinikuvilla. Mutta laatu-lehdet eivät pysty kilpailemaan viihhteellä viihdelehtien kanssa. Ne voivat kilpailla vain laadulla.”

”Kun netti tuli, ajateltiin, että toimittajat voisivat kirjoittaa sinne hätäisesti, vaikka pitää blogeja. Ei netissä ole niin tarkkaa.”

Mutta Vehkoon mielestä asia on juuri päinvastoin: netissä typeryydet säilyvät ikuisesti.

Toimittajia ahdistaa eksistentiaalinen kriisi – he eivät enää tiedä, mitä varten ovat olemassa.

”Emmekä me osaa selittää ahdistusta pois. En usko, että nämä ongelmat ovat poistuneet vielä silloinkaan, kun jään eläkkeelle. Niinpä minä olen tehnyt niistä itselleni ammatin.”

Ilkka Malmberg

Kirjoittaja on Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen toimittaja.

APURAHAT JA LAHJOITUKSET

Toimintakauden 2011 aikana säätiö jakoi apurahoja ja lahjoituksia yhteensä 4 349 370 euroa kaikkiaan 27 hankkeelle. Yhteensä säätiössä käsiteltiin vuoden 2011 aikana 100 apurahahakemusta, joiden yhteissumma oli 11 713 366 euroa. Peruttujen ja palautuneiden apurahojen yhteissumma oli 399 138 euroa.

Apurahoista ilmoitettiin hakijoille henkilökohtaisesti. Lisäksi apurahat julkaistiin säätiön verkkosivuilla (www.hssaatio.fi).

Kuusivuotisen toimintansa aikana Helsingin Sanomain Säätiö on jakanut apurahoja ja lahjoituksia 23 074 483 euroa yhteensä 190 hankkeelle. Lisäksi säätiö on tukenut Päivälehdessä museon perusnäyttelyn uudistamista miljoonalla eurolla. Peruttujen apurahojen yhteissumma on 573 095 euroa.

Säätiö tukee viestintään ja viestintäteollisuuteen liittyvää tutkimusta, erityisesti sellaista, joka tähtää tulevaisuuden ennakkointiin tai edistää uusien innovaatioiden kehittämistä viestintäteollisuuteen. Lisäksi säätiö tukee viestinnän post doc -tutkijoiden ja toimittajien kansainvälistymistä.

Apurahahakemuksia käsitellessään hallitus arvioi aiheen tärkeyttä viestintätoimialalle, hankkeen sisältöä, odotettavissa olevia tuloksia ja tulosten merkittävyyttä, tutkimusasetelmaa ja -metodiikkaa sekä hakijan ammattitaitoa ja rahoituksen käyttöä.

Vuodeksi 2012 säätiö on varannut apurahiin ja toimittajastipendeihin neljä miljoonaa euroa.

Helsingin yliopiston tutkijakollegium
HELSINGIN SANOMAT FOUNDATION
FELLOWSHIP

Ohjelmassa kutsutaan vuosittain median ja viestinnän tutkimuksen kansainvälistä huippua edustava senioritutkija/professori työskentelemään tutkijakollegiumissa yhden lukuvuoden ajaksi. Ohjelman rahoitus on viisivuotinen (2013–2018). Ensimmäinen tutkija valitaan vuonna 2012.

474 613 €

Helsingin Sanomain Säätiön innovaatiokilpailu
UUTISRAIVA AJA

Kilpailun tavoitteena on löytää tiedonvälitykseen ja journalismiin uusia toimintatapoja ja menestyviä liiketoimintamalleja. Kilpailu järjestetään nyt toisen kerran.

350 000 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET) ja Helsingin yliopiston Viestinnän tutkimuskeskus (CRC)
Dosentti Katja Valaskivi ja dosentti Johanna Sumiala
SUOMALAINEN USKONTOJOURNALISMI
JA GLOBALISAATION HAASTE

Hanke tarkastelee suomalaista uskontojournalismia ja vertaa sitä uskontoa koskevaan kirjoitettuun muissa Pohjoismaissa ja Britanniassa. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä uskonnosta, sen paikasta ja roolista ja niiden muutoksista suomalaisessa mediajulkisuudessa.

219 200 €

Helsingin yliopiston Viestinnän tutkimuskeskus CRC
FT, VTL Mats Bergman

PRAGMAATTINEN OBJEKTIIVISUUS – KOHTI
JOURNALISMIN UUTTA TIETOTEORIAA

Tutkimushanke kehittää perinteisten objektiivisuuskäsitysten vaihtoehdoksi pragmaattista teoriaa objektiivisuudesta käytännön journalismin ja normatiivisen viestinnän tutkimuksen tarpeisiin. Tavoitteena on mm. analysoida kriittisesti objektiivisuudesta käytävää akateemista ja yhteiskunnallista keskustelua sekä selventää, minkälaisia teoreettisia ja käytännöllisiä seurauksia eri näkemyksillä objektiivisuudesta on.

210 000 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET)
YTT Ari Heinonen

TOIMITTAJIEN VERKKOLÄSNÄOLO JA
USKOTTAVUUS SOSIAALISESSA MEDIASSA

Tutkimuksessa haetaan vastauksia siihen, millaisin keinoin toimivaa vuoropuhelua journalismin ja sosiaalisen median toimijoiden välillä olisi mahdollista kehittää, millaisia ovat tulevaisuuden media-ammattilaisten työnkuvat ja millaiseksi journalismin yleisösuhte on muuttumassa tai mihin suuntaan sitä pitäisi kehittää.

174 899 €

Turun yliopiston Eduskuntatutkimuksen keskus
Johtaja, VTT Ville Pernaa

JYTKYN ANATOMIA. MEDIAN VAALIAGENDA
KEVÄÄN 2011 EDUSKUNTAVAALEISSA JA
PERUSSUOMALAISTEN VAALIVOITTO

Hankkeessa analysoidaan vaalijulkisuutta tarkastelemalla mediakenttää, politiikkaa ja yhteiskunnan rakenteita. Lisäksi tutkimuksessa eritellään vaalien agendaa valtakunnallisessa mediajulkisuudessa, tarkastellaan eri vaalipiirien erilaisia vaaliagendoja sekä vaaliagendaa sosiaalisessa mediassa.

174 500 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET)
Tutkimusjohtaja, YTT Pentti Raittila
AGGRESSIIVINEN KESKUSTELUKULTTUURI
SANANVAPAUTTA KAVENTAMASSA
Hankkeessa selvitetään, miten aggressiivinen puhe mediassa muuttaa julkista keskustelukulttuuria sekä journalismin ja verkon toimintatapoja. Puheen sisältöjen tarkastelun sijaan keskiössä ovat vihamielisen puheen aikaansaamat muutokset journalismin monipuolisuuden ja sananvapauden näkökulmasta.
168 400 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET)
Professori Heikki Luostarinen
TOIMITTAJAN SANANVAPAAUS JA -PAKKO
Tutkimuksessa selvitetään, kuinka paljon journalistilla on henkilökohtaista sananvapautta ja vaikuttamisen mahdollisuutta oman viestimensä poliittiseen tai arvosisältöön ja kokevatko toimittajat tuon vaikuttamisen tilan olevan kaventu-massa vai kasvamassa.
160 000 €

Helsingin yliopiston Kansainvälisen talousoikeuden instituutti (KATTI)
Kauppaoikeuden dosentti, OTT, VTT Taina Pihlajarinne
UUDET TEKNOLOGIAT SISÄLLÖN
TUOTANNOSSA JA HYÖDYNTÄMISESSÄ
Projektissa kartoitetaan ajankohtaisia tekijänoikeudellisia ja kilpailuoikeudellisia ongelmia, jotka liittyvät sisällöntuotannon digitalisoitumiseen ja uusiin teknologioihin. Tutkimuksen näkökulmina ovat mm. digitalisoitumisen aiheuttama mahdollinen sääntelyn ja oikeudenalan yleisten oppien muutoksen tarve sekä sananvapauden, kuluttajien etujen sekä taloudellisten kannustimien huomioi-minen osana oikeudellista arviointia.
120 000 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET)
YTT Esa Reunanen
WIKILEAKS JA JOURNALISMI UUDESSA
INFORMAATIOEKOSYSTEEMISSÄ
Tutkimuksessa analysoidaan vakiintuneiden journalististen viestinten ja vuotosivustojen, kuten WikiLeaksin, keskinäistä suhdetta ja vertaillaan niiden toimintaperiaatteita ja eettisiä lähtökohtia.
115 000 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET)
Tutkimusjohtaja, YTT Pentti Raittila
JOURNALISTI(N)EN JOHTAMINEN NÄKYVÄKSI
Tutkimushankkeen tavoitteena on selvittää journalististen toimitusorganisaatioiden keskJohdon roolia toimitustyön organisoinnissa, erityisesti toimituksellisten ohjausjärjestelmien kehittämisessä.
100 000 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus (COMET)
YTT Esa Reunanen
NUORTEN TOIMITTAJIEN MUUTTUVA
AMMATTIKUVA JA ASiantuntemus
Tutkimus selvittää nuorten toimittajien käsityksiä toimittajan työstä, ammatillisesta asemasta ja ammatti-identiteetistä mediakentän muutosten keskellä. Tutkimus toteutetaan kolmessa erilaisessa työympäristössä työskentelevien nuorten toimittajien teemahaastattelujen sekä tapausesimerkkien avulla.
90 000 €

Woodrow Wilsonin tutkimuskeskus, Washington D.C.
The Finnish Center for U.S. – European
Programming

SUOMI-OHJELMA 2012–2014

Suomen keskus edistää suomalais-amerikkalaista
vuoropuhelua eri tieteen alueilla. Keskus harjoit-
taa perinteistä tutkija- ja tiedevaihtoa.

60 000 €

Tampereen teknillisen yliopiston Elektroniikan laitos
TkT Johanna Virkki

YKSILÖNSUOJA LANGATTOMASSA

VIESTINNÄSSÄ: ESINEIDEN INTERNET

Tutkimuksessa selvitetään Suomessa ja Kiinassa
erilaisten ihmisten ajatuksia esineiden internetin
mahdollisuuksista heidän elämässään ja erityisesti
heidän asenteitaan tällaista verkkoympäristöä
kohtaan. Lisäksi tarkoituksena on vertailla esinei-
den internetin tutkimus- ja kehitystyötä ja yksi-
lönsuojan merkitystä näissä maissa.

53 000 €

YTT Mari Maasilta

Westminsterin yliopisto, Communication
and Media Research Institute (CAMRI), Lontoo
Post doc -tutkija

ULKOMAANUUTISET, SIIRTOLAISUUS JA
OSALLISTUVA KULTTUURI

Hankkeessa tutkitaan globaalin siirtolaisuuden
aiheuttamia haasteita ulkomaan uutisoinnille ja
siirtolaisten mahdollisuuksia osallistua ulkomaan-
uutisten, erityisesti kriisi- ja konfliktiuutisten,
tuotantoon.

47 000 €

Tampereen yliopiston Journalismin, viestinnän
ja median tutkimuskeskus (COMET)

YTT Ari Heinonen

LUKULAITEJOURNALISMI – NYT.

Tutkimus tuottaa tietoa sanomalehtijournalismin
kehittämissuunnista lukulaitemarkkinoiden avau-
tuessa. Tutkimuksessa analysoidaan eri maista
koottuja asiantuntijapuheenvuoroja ja eritellään
lukulaitejournalismin tähänastiset päätrendit jat-
kotutkimuksen pohjaksi.

46 901 €

VTT Camilla Haavisto

McGill-yliopisto, Montreal
Post doc -tutkija

ULKOMAALAISTAUSTAISET JOURNALISTIT JA
TYÖELÄMÄ

Tutkimus käsittelee ulkomaalaissyntyisten journa-
listien työelämäkokemuksia ja heille suunnattuja
koulutus- ja työllistymishankkeita.

40 500 €

Professori Pekka Aula

TUTKIJAVIERAILU STANFORDIN YLIOPISTOON
YHDYSVALTOIHIN

Vierailun aikana tutkitaan modernin median,
innovaatiojournalismin ja niin sanotun innovaa-
tioekosysteemin välisiä käsitteellisiä ja empiirisiä
yhteyksiä.

35 144 €

Jyväskylän yliopiston Viestintätieteiden laitos
FM Marko Lindgren

SUOMALAISEN INNOVAATIOJOURNALISMIN
FELLOWSHIP-OHJELMAN LOPPUVAIHE

Tutkimuksen tarkoituksena on tehdä yhteenveto
neljä vuotta (2008–2011) kestäneestä toimittajien
jatkokoulutusohjelmasta ja erityisesti sen loppu-
vaiheesta.

29 974 €

Ruotsin suurlähetystö

SUOMALAISTOIMITTAJIEN OPINTOMATKA
RUOTSIIN

21 600 €

Toimittaja Heikki Aittokoski

MATKALLA NARRAGONIAAN. KIRJOITUKSIA
PIELEN MENNEESTÄ MAAILMASTA

Kirjassa valotetaan maailmanpolitiikan perusra-
kenteita matkaesillä, jotka suuntautuvat viidelle
mantereelle. Ulkomaanjournalististen esseiden
avulla on tarkoitus selittää maailman rakenteel-
lisia epäkohtia, esimerkiksi sortohallitusten toi-
mintamekanismeja.

20 000 €

ILTA-SANOMIEN 80-VUOTISJUHLAVUOSI

20 000 €

SARJAKUVAN SANOMAA -NÄYTTELY

Sarjakuvanäyttelyn järjestämiseen suomalaisen
sarjakuvan 100-vuotisjuhlavuonna 2011.

10 000 €

Lahjoitukset

Tampereen yliopiston tulevaisuusrahasto

650 000 €

Helsingin yliopiston tulevaisuusrahasto

525 000 €

Helsingin Sanomien vuosikerta suomen
kielessä menestyneille uusille ylioppilaille

82 740 €

Toimittajastipendit jatkokouluttautumista varten

Anna Achte, Salla Kiuttu, Anu Nousiainen

REUTERS INSTITUTE FOR THE STUDY OF
JOURNALISM, OXFORDIN YLIOPISTO

Joose Palonen

INTERNATIONAL VISITING SCHOLARS
PROGRAM, BERKELEYN YLIOPISTO

Helena Liikanen-Renger

USC ANNENBERG SCHOOL FOR
COMMUNICATION AND JOURNALISM

Antti Kokkonen, Jukka Vahti

EUROPÄISCHE JOURNALISTEN FELLOWSHIPS
-OHJELMA, FREIE UNIVERSITÄT BERLIN

Katriina Pajari

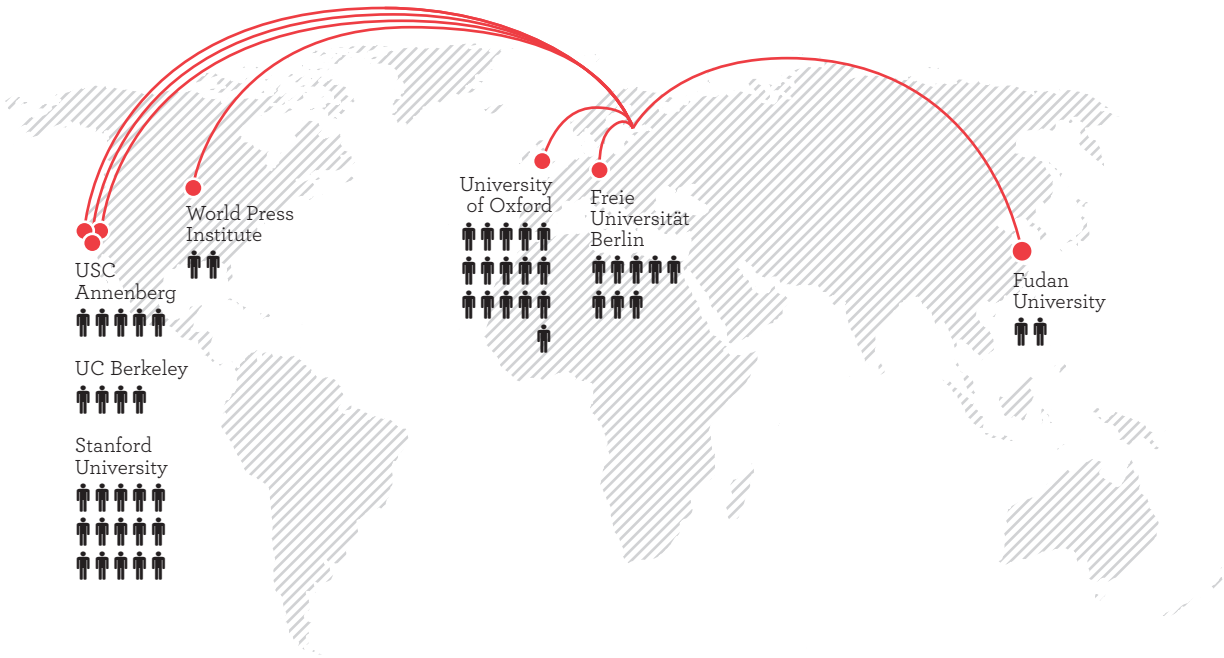
FUDANIN YLIOPISTO, SHANGHAI

Eija Väiliranta

WORLD PRESS INSTITUTE, WPI FELLOWSHIP
PROGRAM FOR INTERNATIONAL JOURNALISTS

Apurahat yhteensä	2 740 731 €
Lahjoitukset yhteensä	1 257 740 €
Toimittajastipendit yhteensä	350 899 €
Kaikki apurahat ja lahjoitukset yhteensä	4 349 370 €

Stipendiaatit vuosina 2006–2011

AAMUPALALTA MAAILMALLE UUTISRAIVAAJA- KILPAILUN VOITTANUT UUTISSUOSITTELIJA SCOOPINION SYNTYI KAHVILAN PÖYDÄSSÄ.

”Olinkin jo odottanut, että soittaisit.”
Johannes Koposen vastaus puheluun ei ollut ihan sellainen kuin Helsingin Sanomain Säätiön asiamies Ulla Koski oli odottanut.

Koski soitti syyskuussa kertoakseen iloisen uutisen: Koposen johtama Scoopinion-ryhmä oli voittanut Uutisraivaaaja-kilpailun pääpalkinnon.

Edellisenä perjantaina Scoopinionin viisihenkinen ryhmä oli ollut viimeistä kertaa kilpailun tuomariston edessä. Taas kerran miehet olivat perustelleet, miksi uutisia suosittelevan Scoopinionin kehittämistä pitäisi tukea 250 000 eurolla.

Koposelle oli jäänyt tapaamisesta hyvä tunne. Hän uskoi, että pitkälle kehitelty suosittelupalvelu oli tuomariston mieleen.

Tapaan Scoopinionin tekijät Helsingin Kalevankadulla Gran Delicato -kahvilan ylätasanteella. Paikka ei ole satunnaisesti valittu, sillä istumme juuri siinä pöydässä, jonka ympärillä Scoopinionin idea on syntynyt.

Koponen ja kumppanit ovat kahden vuoden ajan kokoontuneet kerran viikossa aamupalalle.

Kaikki sai alkunsa, kun Koponen soitti Mikko ”Kobra” Koskille: ”Haluaisin tuoda yhteen siisteimmät tyytit, jotka tunnen, ja katsoa, mitä siitä tulee. Sä oot yksi niistä.”

Koskinen on opiskellut tuotekehitystä ja muotoilua Aalto-yliopistossa. Välillä hän heittää stand up -humoria Helsingin baarien lavoilla.

Koponen pyysi mukaan myös Ville Sundbergin ja Juha Leppäsen.

Sundberg on ohjelmoija, ja hän on opiskellut tekniikkaa Aalto-yliopistossa ja Stanfordissa kuten Koponen ja Koskinenkin. Juha Leppä-

→
Johannes Koponen,
Mikael Koponen,
Mikko Koskinen,
Ville Sundberg ja
Juha Leppänen.

sellä on sen sijaan toisenlainen tausta: hän on valtiotieteilijä Helsingin yliopistosta.

”Meidän iso vahvuus on, että ollaan sekoitettu teekkariutta humanismiin”, Juha Leppänen sanoo.

Ennen Scoopinionin kehittämistä aamiaiselikkö muun muassa järjesti Aalto-yliopiston rehtoreille ideointipikkujoulut. Kaverukset olivat pukeutuneet ideointiapua antaviksi tontuiksi, ja väliajalla oli sirkushuveja eli Sirkus Helsingin akrobaatteja.

Vähemmän vakavahenkisessä projektissa Juha Leppänen pukeutui valtavaan sombrerohattuun ja järjesti mielenosoituksen Kaisaniemen metroasemalla. Hän halusi kertoa pääkaupunkiseudun asukkaille, että joukkoliikenne antaa heille päivittäin yli 200 000 tuntia omaa aikaa.

Muut ottivat sombreromiehestä kuvan ja lähettivät sen Metro-lehden lukijan kuva -palstalle. Kuva päättyi lehden etusivulle.

”Se oli oikeastaan ihan samaa kuin se, mitä nytkin teemme: opettelemme median prosesseja”, sanoo Johannes Koponen.

Ensimmäinen versio Scoopinionin ideasta syntyi, kun Gran Delicaton pöydässä keskusteltiin, millä nettisivuilla kukin vierailee. Nelikko päätti jakaa toisilleen selaushistoriansa. Jokainen näki omalla koneellaan kaikki ne internetsivut, joilla toiset olivat vierailleet.

”Se oli aika hurjaa. Varsinkin kun Kobra ja tyttöystävä käyttivät samaa konetta”, Juha Leppänen sanoo naureskellen.

Kobra Koskinen näytti etsineen sukkahousukauppaa ja sitten pankkia. Muut miettivät, suunnitteliko hän jotakin vakavaa.

Selaushistorian jakamisesta jalostui monien vaiheiden jälkeen nykytuotoinen Scoopinion: samanhenkiset ihmiset kertovat toisilleen, mitä artikkeleita netin loputtomasta tarjonnasta kannattaa lukea.

Scoopinion tallentaa tietoa käyttäjien uutismieltymyksistä selaimen asennettavan lisäosan avulla. Jos lukee paljon uutisia vaikkapa Kansallisoopperasta, Scoopinion suosittelee muitakin klassista musiikkia käsitteleviä uutisia. Scoopinion tarkkailee uutislukemista automaattisesti, eikä käyttäjän tarvitse tehdä mitään.

Tämä on olennainen ero verrattuna esimerkiksi Facebookiin, jossa kavereiden täytyy painaa tykkää-nappia, jotta uutinen leviää.

Kokeillaanpa uutissuosittelijaa käytännössä. Asensin koneeseeni Scoopinionin, ja se on opetellut viikon ajan lukumieltymyksiäni. Kun kirjaudun palvelun nettisivulle, saan nämä suositukset:

Popular Mechanicsin juttu, jonka aiheena on Atlantiin pudonneen matkustajakoneen todellinen kohtalo.

”Homostellaan reippaasti” eli Savon Sanomien toimittajan teräväsanainen kolumni itsenäisyyspäivän homokohusta.

Ja Tekniikka & Taloudesta ”Taiwan saa maailman omituisimmalta näyttävän pilvenpiirtäjän”.

Kaikki suositellut artikkelit osoittautuvat minua kiinnostaviksi, vaikka en olisi ryhtynyt lukemaan niitä pelkkien otsikoiden perusteella.

Toinen uutisten kiinnostavuutta mittaava palvelu, Ampparit.com, näyttää samalta ajanjaksolta suosituimmaksi artikkelin ”Yllätys hameen alla – turistipojilta paloivat käämit Pattayalla”.

Ampparit.comissa suosioon nousevat jutut, joita klikataan paljon. Scoopinionia ei kiinnosta lukukertojen määrä. Sen sijaan se tarkkailee, kuinka pitkään ja tarkasti kutakin juttua luetaan. Kymmenien käyttäjien lukutottumusten perusteella jutuille annetaan pisteitä.

”Kaikki tietävät, mitä linkkejä avataan. Mutta se ei ole selvää, mitä juttuja luetaan ja miten”, Koponen selittää.

Scoopinion ymmärtää artikkeleiden olevan hyviä, kun ihmiset lukevat niitä pitkään ja hartaasti. Koponen sanoo, että tämän vuoksi Scoopinion nostaa esiin laatujournalismia.

”Meidän suosituksiin nousevat usein jutut, jotka ovat maksullisia.”

Käyttäjän näkemä osa on vasta puolet Scoopinionin sisälöstä. Scoopinion kerää jatkuvasti tietoa käyttäjiensä lukumieltymyksistä. Scoopinionin maksulliseksi suunnitellun puolen kautta pystyy esimerkiksi näkemään, mitä yksittäisiä rivejä nettijutuista luetaan.

Juttujen alut nettisivuilla ovat suosituimpia. Alun jälkeen kiinnostus kuitenkin hiipuu nopeasti. Välillä kiinnostus myös palaa yllättävissä kohdissa: jos jutuissa on numeroita, niitä katsotaan.

Tämä ei vielä ole ainutlaatuista. Esimerkiksi Helsingin Sanomilla on käytössä Crazyegg-ohjelmisto, jonka avulla pystyy seuraamaan sa-

moja asioita. Crazyegg toimii kuitenkin vain yhdellä sivulla, kun taas Scoopinion tarkkailee kaikkia tiedotusvälineitä yhtä aikaa.

Scoopinionin avulla on mahdollista verrata eri lehtiä keskenään. On myös helppoa saada selville, ketkä ovat suosituimpia toimittajia.

Vuodenvaihteessa 2012 Scoopinionilla oli 600 käyttäjää. Sen rekistereissä on tiedot siitä, miten 80 000:ta eri artikkelia on luettu.

Scoopinionin kanssa Uutisraivaajan maalisuoralla kilpaili kaksi muuta palvelua: Uutispalvelu Huuhkajan idea oli ottaa yleisö mukaan juttujen ideointiin ja tiedonkeruuseen. Pinchett taas oli mikroblogi, jonka avulla esimerkiksi syysmyrskystä kirjoitetut päivitykset löytyisivät samasta paikasta.

Keväällä Scoopinioniin otettiin toiseksi ohjelmoijaksi Johannes Koposen veli Mikael. Ryhmä teki töitä koko kesän, ja kun tuomaristo ryhtyi valitsemaan voittajaa, käytännön toteutus alkoi olla melko valmis.

Ja lopulta tietotekniikkavaikuttaja Risto Siilasmaan johtama tuomaristo sitten valitsi Scoopinionin voittajaksi. Miksi?

”Scoopinionin tiimillä oli yrittäjämäinen palo silmissään, tavoitteet korkealla ja luja usko itseensä. He eivät lannistu ensimmäisistä isoista vastoinkäymisistä, joita jokainen alkava yritys joka tapauksessa kohtaa”, Siilasmaa sanoo.

Käyttäjille Scoopinion on ilmainen, mutta Koposella ja kumppaneilla on suunnitelma rahan tekemiseksi. Ilman toimivaa bisnesmallia Scoopinionia ei olisikaan palkittu Uutisraivaajassa.

”Lehtitalot eivät ole parhaita maksajia tällä hetkellä. PR-firmat voisivat olla todennäköisempiä”, Johannes Koponen sanoo.

Esimerkiksi kokoomuksen viestintätoimisto voisi ostaa Scoopinionilta tietoa siitä, kuinka hyvin Jyrki Kataisen viesti menee median lukijoille läpi – rivi riviltä.

Myös mainostajille Scoopinion voi olla arvokas. K-kauppias saisi puolueetonta tietoa siitä, kuinka pitkään makkarapakettia kullakin nettisivulla katsellaan. Ja mikä vielä tärkeämpää: ovatko katsojat miehiä vai naisia, ja minkä ikäisiä?

Scoopinionin tekijät lupaavat, että käyttäjät saavat halutessaan tar-

kastella omia tietojiaan palvelusta. Facebook ja Google keräävät suuret määrät tietoa ihmisten käyttäytymisestä mutta pitävät sen itsellään.

”Data menee isoille firmoille, vaikka sen pitäisi olla ihmisten omassa käytössä”, Koponen sanoo.

Scoopinion suunnittelee myös tarjoavansa toimittajille työkaluja, joiden avulla voi nähdä, miten juttuja luetaan. Ne voisivat olla maksullisia, jos ne auttavat toimittajia ansaitsemaan paremmin.

Toinen mahdollisuus voisi olla lehtijuttujen Spotify: maksamalla kuukausimaksun saa paljon mielenkiintoista luettavaa.

Vaikka bisnesmalleja on kehitelty, vielä tammikuussa 2012 Scoopinion ei ollut tuottanut lainkaan rahaa. Sitä on kylä jo myyty maailmalla. Pienten kasvuyritysten henki on nykyisin se, että tavoitteena pitää olla globaali menestys. Jos tähtäin on piirinmestaruuskisoissa, korkeammalle ei edes voi yltää.

Voitettuaan Uutisraivaajan Koponen ja kumppanit lähtivät esittelemään tuotettaan Lontooseen ja New Yorkiin. Kuuntelijoina olivat New York Times, Facebook, nettioperaattori AOL, verkostomedia LinkedIn, iPad-lehtisovellus Flipboard ja tv-kanava MSNBC.

Globaaleilla markkinoilla kilpailu on kovaa. Kobra Koskinen kirjoitti Uutisraivaaja-blogissa, että New Yorkissa yhtiöitä ei lähtökohtaisesti kiinnosta kuunnella ja keskustelukumppani pitää vakuuttaa välittömästi.

Kaikesta huolimatta Gran Delicaton pöydässä tulee tunne, että on päässyt istumaan lottovoittajien seuraan. 250 000 euroa on valtava määrä rahaa. Summa maksetaan työryhmälle kahdessa osassa. Sen käyttämisestä ei prosessin aikana valvota: säätiön näkökulmasta kyseessä on hyvin valmisteltu riskisijoitus.

Johannes Koponen ja Juha Leppänen tekevät tällä haavaa muitakin töitä, jotta yhtiön rahat eivät lopu ennen aikojaan.

Scoopinion ei ole vielä valmis tuote, vaan selvästi keskeneräinen. Johannes Koposta tilanne hermostuttaa.

”Niin kauan kuin ei tule rahaa, fiilis on kuin maapallolla matkalla kohti öljykriisiä.”

Esa Mäkinen

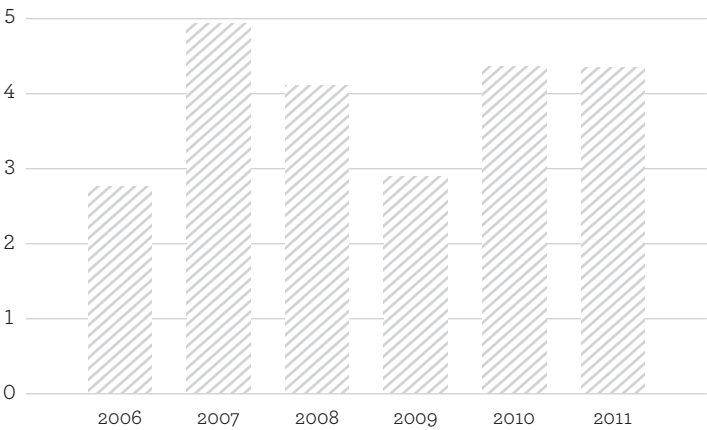
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kulttuuritoimittaja.

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotot olivat -35 912 865 euroa (2010: nettotuotot 10 329 800 euroa). 8 871 980 euron tuotoista (6 019 218 euroa) pääosan muodostivat Sanoma Oyj:n osinkotuotot 6 271 727 euroa (4 561 256 euroa) ja sijoitusrahastojen voitto-osuudet 1 270 341 euroa (1 197 047 euroa). Sijoitusten arvomuutokset -44 303 071 euroa (4 310 582 euroa) muodostuivat pääosin Sanoma Oyj:n osakkeiden arvomuutoksesta. Sanoma Oyj:n osakkeiden kirjanpitoarvo määriteltiin vuoden 2006 lopussa, kun Helsingin Sanomain Säätiö perustettiin yhdistämällä Helsingin Sanomain 100-vuotissäätiö ja Päivälehden arkistosäätiö.

Varsinaisen toiminnan kulujäämä oli 6 280 884 euroa (6 567 803 euroa), josta apurahat olivat 3 963 514 euroa (4 406 904 euroa). Toimikauden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita 878 422 euroa (839 836 euroa). Säätiö vastaanotti avustusta 10 000 euroa museon näyttelyn kuluihin sekä arkiston toiminnan alalle kirjailijakirjeenvaihtoarkiston järjestämiseen apurahaa 17 500 euroa. (Vuonna 2010 lahjoituksia vastaanotettiin yhteensä 100 000 euroa ja apurahaa 30 281 euroa, josta tuloutusta 13 360 euroa.) Tilikauden alijäämä oli 42 193 749 euroa (ylijäämä 3 861 997 euroa). Säätiöllä on siirtovelkoja 4 806 664 euroa (5 379 957 euroa), josta maksamattomia apurahoja ja stipendejä 4 561 823 euroa (4 832 619 euroa).

JAETUT APURAHAT, MILJOONAA EUROA

Säätiön varallisuuden markkina-arvo oli vuoden vaihteessa 99,6 miljoonaa euroa (145,4 miljoonaa euroa). Osakesijoitusten osuus varallisuudesta oli 86 % (89 %), kiinteistöjen 7 % (5 %) ja korkosijoitusten 7 % (6 %). Sanoma-osakkeiden osuus koko varallisuudesta oli 51 % (64 %). Toimintavuoden aikana ei tehty oleellisia allokaatiomuutoksia.

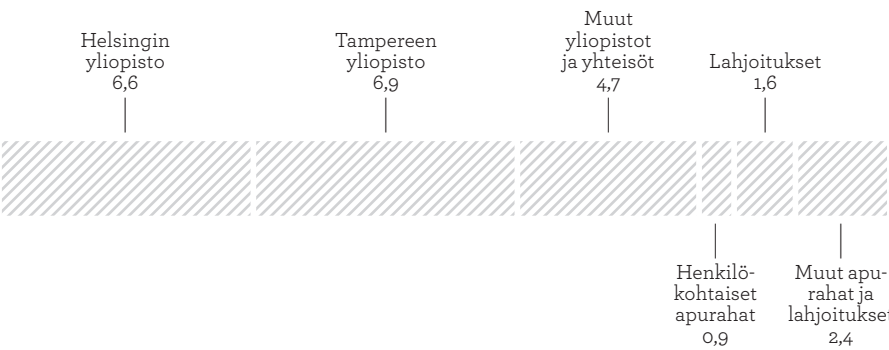
Markkina-arvoin laskettuna arvopaperisijoitusten tuotto 2011 oli -28,9 % (10,1 %). Sanoma-osakkeiden tuotto oli -40,5 % (8,3 %) ja muiden sijoitusten yhteensä -6,8 % (13,8 %).

Rahavarojen hoito ja sijoitustoiminta on tehty hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti ja sijoitustoimintaan liittyvät asiat on käsitelty säätiön talousvaliokunnassa.

Säätiön sijoitustoiminnan tavoitteena on säilyttää ja kasvattaa pääomaa pitkällä aikavälillä sekä turvata varsinaisen toiminnan edellyttämä vakaa kassavirta ja riittävä maksuvalmius. Sijoitushorisontin ollessa pitkä sijoitusstrategia on osakepainotteinen. Kotimainen ja kansainvälinen taloudellinen tilanne heijastuu säätiön sijoituksiin. Sijoitustoiminnan riskit liittyvät pitkälti Sanoma Oyj:n osakkeen arvoon ja osingonmaksukykyyn sekä osakemarkkinoiden ja talouden yleiseen kehitykseen.

Säätiön kirjanpidon ja maksuliikenteen on hoitanut Sanoma Oyj:n talouden palvelukeskus.

JAETUT APURAHAT 2006-2011, MILJOONAA EUROA

TULOSLASKELMA

Luvut EUR	1.1.-31.12.2011		1.1.-31.12.2010	
VARSINAINEN TOIMINTA				
TUTKIMUSTOIMINNAN EDISTÄMINEN				
Tuotot				
Kulut				
Jaetut apurahat	2 741 631		3 971 484	
Uutisraivaaja-hanke	363 282		376 887	
Lahjoitukset	1 257 740		86 292	
Palautuneet/perutut apurahat	-399 138		-27 758	
Osuus henkilöstökuluista	221 798		186 373	
Poistot	8 626		9 628	
Muut kulut	210 308	4 404 245	179 672	4 782 577
Tutkimustoiminnan edistämisen alijäämä		-4 404 245		-4 782 577
MUSEO- JA ARKISTOTOIMINTA				
Tuotot		35 200		54 435
Kulut				
Apurahat				
Osuus henkilöstökuluista	760 736		780 875	
Poistot	108 918		109 068	
Muut kulut	969 405	1 839 059	884 137	1 774 080
Museo- ja arkistotoiminnan alijäämä		-1 803 859		-1 719 644
YHTEISKULUT				
Tuotot				
Kulut				
Henkilöstökulut	1 022 963		1 002 049	
- siirretty toiminnanaloille	-982 534		-967 248	
Poistot	1 725		1 926	
Muut kulut	30 626	-72 779	28 854	-65 581
Yhteiskulujen alijäämä		-72 779		-65 581
Kulujäämä		-6 280 884		-6 567 803
VARAINHANKINTA				
Tuotot		0		100 000
Tuottojäämä		0		100 000
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA				
Tuotot		8 871 980		6 019 218
Arvonmuutos		-44 303 071		4 310 582
Kulut		-481 773		0
Tuottojäämä		-35 912 865		10 329 800
Tilikauden yli-/alijäämä		-42 193 749		3 861 997

Vuosikertomuksessa on esitetty lyhennelmä tilinpäätöksestä.
Esitetty tilinpäätös ei sisällä kaikkia kirjanpitolain mukaisessa tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja.
Luvut on esitetty euron tarkkuudella.

TASE

Luvut EUR	31.12.2011		31.12.2010	
VASTAAVAA				
<i>PYSYVÄT VASTAAVAT</i>				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	2 693		5 387	
Muut pitkävaikutteiset menot	289 110	291 803	327 325	332 712
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	113 763		147 282	
Muut aineelliset hyödykkeet	1 440 850	1 554 613	1 440 850	1 588 132
Sijoitukset				
Muut osakkeet ja osuudet		59 126 429		99 113 647
Pysyvät vastaavat yhteensä		60 972 846		101 034 491
<i>VAIHTUVAT VASTAAVAT</i>				
Vaihto-omaisuus		7 871		5 376
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Muut saamiset	38		18	
Siirtosaamiset	102 860	102 898	235 276	235 294
Rahoitusarvopaperit		39 366 504		41 986 017
Rahat ja pankkisaamiset		185 877		164 648
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		39 663 150		42 391 335
Vastaavaa yhteensä		100 635 996		143 425 827
VASTATTAVAA				
<i>OMA PÄÄOMA</i>				
Sidotut rahastot				
Toimintapääoma		1 000 000		1 000 000
Vapaat rahastot				
Käyttörahasot		145 786 455		145 786 455
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		-8 802 958		-12 664 955
Tilikauden yli-/alijäämä		-42 193 749		3 861 997
Oma pääoma yhteensä		95 789 749		137 983 497
<i>VIERAS PÄÄOMA</i>				
Lyhytaikainen				
Ostovelat	15 263		37 005	
Muut velat	24 321		25 366	
Siirtovelat	4 806 664	4 846 247	5 379 957	5 442 329
Vieras pääoma yhteensä		4 846 247		5 442 329
Vastattavaa yhteensä		100 635 996		143 425 827

Vuosikertomuksessa on esitetty lyhennelmä tilinpäätöksestä.
Esitetty tilinpäätös ei sisällä kaikkia kirjanpitolain mukaisessa tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja.
Luvut on esitetty euron tarkkuudella.

HALLINTO JA HENKILÖKUNTA

Hallitus ja yliasiamies

Säätiön hallitukseen kuuluivat Janne Virkkunen puheenjohtajana, Paavo Hohti ja Reetta Meriläinen varapuheenjohtajina sekä jäseninä Kaius Niemi, Matti Sintonen ja Liisa Välikangas. Hallituksen ensimmäinen varajäsen oli Merja Karhapää ja toinen varajäsen Jyrki Ali-Yrkkö.

Säätiön yliasiamiehenä oli Heleena Savela. Hän toimi hallituksessa esittelijänä. Hallituksen sihteerinä toimi säätiön asiamies Ulla Koski.

Toimikauden aikana hallitus kokoontui neljä kertaa.

Työvaliokunta

Työvaliokunta valmistelee hallituksen kokouksiin tulevat asiat. Siihen kuuluivat Janne Virkkunen (puheenjohtaja), Paavo Hohti, Reetta Meriläinen ja Heleena Savela. Valiokunnan sihteerinä oli Ulla Koski. Työvaliokunta kokoontui toimikauden aikana kolme kertaa.

Talousvaliokunta

Talousvaliokunnan tehtävänä on valmistella säätiön sijoitusstrategia ja raportoida työvaliokunnalle ja hallitukselle sijoitusomaisuuden hoidosta. Vuonna 2011 talousvaliokunnan puheenjohtajana toimi Nils Ittonen. Jäseninä olivat Heleena Savela, Matti Sintonen ja Janne Virkkunen. Valiokunnan sihteerinä oli Ulla Koski. Talousvaliokunnan kokouksia pidettiin vuoden aikana viisi.

Tieteellinen toimikunta

Tieteellisen toimikunnan tehtävänä on avustaa hallitusta apuraha-anomusten arvioinnissa ja raportoida viestintäalan kansainvälisistä konferensseista ja alan uusista tutkimustrendeistä. Toimikunnan jäsenet olivat professori Colin Sparks Hong Kong Baptist Universitystä, professori Thorsten Quandt Hohenheimin yliopistosta Stuttgartista ja toimituspäällikkö, VTT Hanna Rajalahti Talouselämä-lehdestä. Säätiön edustajina toimikunnassa olivat hallituksen varapuheenjohtaja Paavo Hohti (puheenjohtaja), yliasiamies Heleena Savela ja asiamies Ulla Koski (sihteer). Toimikunta piti kokouksensa Stuttgartissa syyskuussa.

Henkilökunta

Vuoden alussa säätiön palveluksessa oli 12 vakinaista ja neljä tarvittaessa töihin tulevaa henkilöä. Vuoden lopussa vakinaisia oli 12 ja tarvittaessa töihin tulevia kolme henkilöä.

Säätiö toimi kolmessa toimipisteessä: Sanomatalossa, johon on keskittynyt säätiön apurahatoiminta, Korkeavuorenkadulla, jossa sijaitsee Päivälehden arkisto, ja Ludviginkadulla, jossa toimii Päivälehden museo.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajina toimivat KHT Johanna Perälä ja KHT Samuli Perälä. Varatilintarkastajina olivat KHT Juha Tuomala ja KHT Henrik Sormunen.

Säätiön hallitus 2011
vasemmalta lukien:
Kaius Niemi,
Liisa Välikangas,
Janne Virkkunen
(puheenjohtaja),
Paavo Hohti,
(varapuheenjohtaja),
Matti Sintonen ja
Reetta Meriläinen
(varapuheenjohtaja).

KAIKILLE AISTEILLE AVOIN MUSEO KYMMENVUOTIAS PÄIVÄLEHDEN MUSEO ON VALMIINA TARJOAMAAN AINA UUSIA YLLÄTYKSIÄ.

’Kahviautomaatti on jo aika vanha”, pahoittelee museonjohtaja Saila Linnahalme, kun odottelemme kuppien täyttymistä Päivälehden museon aulan nurkalla. Eipä ole kovin paha ongelma, ja samalla tolalla ovat museon muutkin murheet: melko pieniä ja arkisia, sillä isot linjat ovat kunnossa.

Museolla on juhlavuosi. Ensimmäinen vuosikymmen tuli täyteen viime marraskuussa. Vaikka museoidenkin toiminnassa tähdätään tulevaan, niin nyt sopinee katsoa myös taaksepäin.

Saila Linnahalme on ollut Päivälehden museossa sen alusta lähtien. Oikeastaan kauemminkin, sillä hänet pestattiin jo museota perustettaessa Linnanmäen lelumuseon amanuenssin tehtävästä. Hän sai tutkijakollegoidensa kanssa rakentaa visionsa nollapistestä, kun Ludviginkadun talo oli tyhjentynyt Helsingin Sanomien toimituksen muutettua Sanomataloon. Päivälehden museo aloitti sitten marraskuussa 2001.

”Aatos Erkon päätöksellä tämä museo syntyi”, Linnahalme sanoo. ”Kun Ludda tyhjentyi, päätettiin, että lähes satavuotisesta historiasta on jätävä jotakin jäljelle.”

Linnahalme jakaa museon ensimmäisen vuosikymmenen kahteen vaiheeseen: vanhan museon aikaan 2001–2006 ja uuden museon aikaan vuodesta 2007 eteenpäin.

Kivijalka on alusta alkaen ollut Päivälehden, sen perillisen Helsingin Sanomien ja muunkin suomalaisen lehdistön historiaa esittelevä perusnäyttely *Utisten aika*. Se tuo katsojan vuosikymmen kerrallaan 1800-luvun loppupuolen Venäjän vallan ajan Helsingistä nykypäivään – Eero Erkosta ja Arvid Järnefeltistä 2010-lukuun ja tuoreimpiin uutispommeihin.

Kilpailuhenkisille on tarjolla ikonisten uutisvalokuvien vihjekisa, jossa on keksittävä, mikä klassinen uutiskuva kätkeytyy mihinkin muuttaman sanan pituiseen vihjeeseen. On Martti Vainion dopingkärä, Bill Clintonin seksiskandaalia ja Väinö Leskisen muovikassia. Ihanaa, kitkeränmakuista nostalgiaa.

Perusnäyttelyn kylkeen on syntynyt paljon uutta. Päivälehden ja Helsingin Sanomien Ludviginkadun-painon vanhoja koneita on siirretty museon alakertaan Painokellariin, jossa esitellään lehdentekemisen tekniikan historiaa. Museon aulan takana sijaitseva Pieni Kuplagalleria on puolestaan pyhitetty pääosin sarjakuvalle ja pilapiirrokselle. Ludviginkadun puolella ikkunoiden äärellä ovat vaihtuvat näyttelyt.

Talvella 2011–2012 vaihtuvan näyttelyn aiheena oli Juhani Aho.

Olen historioitsija taustaltani, ja itselleni erityisen tärkeitä ovat nämä kulttuurihistorialliset näyttelyt”, Salla Linnahalme sanoo.

Juhani Aho -näyttely *Lentävä lehtimies* käsitteli ja esitteli Ahoa (1861–1921) ei niinkään kirjailijana vaan lehtimiehenä ja vaikuttajana. Hän oli yksi Päivälehden perustajista ja intohimoinen journalisti.

”Vaikka 2011 oli Ahon juhlavuosi, muualla häntä ei ole juuri käsitelty hänen yhteiskunnallisen toimintansa kautta”, Linnahalme sanoo. ”Hän teki kuitenkin 60-vuotisesta elämästään neljäkymmentä vuotta journalistin töitä.”

”Minulle itselleni oli valtava elämys tajuta, kuinka radikaalisti Aho poikkesi aikakautensa valtavirrasta. Hänen kirjoituksensa saivat ympäröivät tekstit näyttämään aika koomisilta.”

Ennen Ahoa Päivälehden museossa on ollut kulttuurihistoriallisia näyttelyitä esimerkiksi 1920-luvun kulttuuriyhteisöstä Tulenkantajista ja runoilija V. A. Koskenniemestä. Lähes joka kerta näissä näyttelyissä on tehty yhteistyötä Museoteatterin kanssa.

Niin tälläkin kertaa. Joulukuussa 2011 ja tammi–helmikuussa 2012 museossa esiintyivät näyttelijät Eero Enqvist ja Helena Ryti tätä näyttelyä varten kirjoitetussa teatterikierroksessa, jossa Juhani Ahon *Rautatiestä* tutut romaanihahmot Korventaustan Matti ja Liisa saapuvat Helsinkiin etsimään Ahoa itseään.

”Ne esitykset ovat olleet suksee”, Linnahalme sanoo.

Näyttelyvuodelle on muotoutunut melko vakiintunut rakenne. Maaliskuussa alkaa vaihtuva, koko perheelle suunnattu näyttely. Vuonna 2011 sen aiheena oli 60-vuotias suomalainen Aku Ankka -lehti. Syksyisin on kulttuurihistoriallisen näyttelyn vuoro.

Päivälehden museon perustehtäviin kuuluu vanhojen esineiden tallentaminen, tutkiminen ja esillä pitäminen. Yleisölle näkyvissä osissa pääpaino on kuitenkin kuvalla ja tekstillä. Sitä paitsi tämä nykyaikainen, monimediallinen museo tarjoaa kävijöille paljon muutakin.

Yksi esimerkki muusta toiminnasta ovat keskustelutilaisuudet ja kohtaamiset. Tammikuun alkupuolella mediatutkija Johanna Sumiala kohtasi Helsingin Sanomiin Fingerpori-sarjakuvaa piirtävän Pertti Jarlan. Aiheena olivat uskonto ja tabut.

Tammikuussa 2012 Kuplagalleriassa alkoi *Truth be told?* -näyttely, joka käsitteli islamin ja arabimaailman tabuja pohjoismaisten pilapiirrosten kautta. ”Ei se syntynyt suoraan Muhammed-kohusta, vaan taustalla on laajempi yhteistyöprojekti. Ensin meillä oli esillä naispilapiirtäjiä, nyt näitä arabimaailman tabuja”, Linnahalme kertoo.

Eloa ja säpinää Päivälehden museoon tuovat painonäytökset, joissa Sanoman nyt jo eläkkeellä olevat latojat ja painajat näyttävät, kuinka Helsingin Sanomia painettiin 1900-luvun eri vuosikymmeninä. On käsinlatomista, konelatomitusta ja vanhoja painokoneita. Vanha lehtitalo herää hetkeksi eloon. Salin täyttävät menneen maailman meteli ja tuoksut.

”Monet helsinkiläiset muistavat, kuinka Ludviginkadun painokoneet jyrähtivät käyntiin ja kuinka painoväri tuoksui ulos asti.”

Näytöksiä kävi viime vuonna seuraamassa noin 3 000 ihmistä.

”Ne ovat ihan mahtavia”, Linnahalme sanoo. ”Tärkeää on nimenomaan, että ihmiset pääsevät tapaamaan näitä tekijöitä. Siitä syntyy aika hienoja kohtaamisia.”

Helsingin Sanomia painettiin Ludviginkadulla 1900-luvun alusta vuoteen 1978, jolloin valmistui Sanomalan paino Vantaan Martinlaaksoon. Nyt Painokellarissa on mahdollisuus järjestää palaveria, juhlaa ja seminaareja.

Päivälehden museon aulassa on muutamalla hyllyllä museo-kauppa, jonka tuotteet ovat pääosin Sanoman julkaisemia kirjoja ja lehtiä. Mikä on kaupan hittituote?

Museotyöntekijä Anna Takala arvioi ensin, ettei erityistä yleisön suosikkituotetta ole vielä ilmaantunut. Sitten hän keksii: ”HS:n Teema-lehti, jossa oli Kekkonen kannessa. Sitä kyllä meni.”

Museon ovipumppu kävi viime vuonna aika mukavasti. Kävijöitä oli noin 63 000. Ei lainkaan hassummin suomalaiselle erityismuseolle.

”Kävijämäärä on tärkeä kriteeri, mutta voimme tarvittaessa ottaa näyttelyihin marginaalisiakin aiheita, jos ne koetaan tärkeiksi”, Linnahalme sanoo.

Itsestäänselvyyys kävijöiden suuri määräkään ei ole. Sen hyväksi täytyy tehdä töitä ja rakentaa kiinnostavia näyttelyitä, sillä monelle ihmiselle saattaa Päivälehden museoon astumisen tiellä olla myös melkoinen kynnys. Se, että Helsingin Sanomia niin intohimoisesti rakastetaan ja vihataan, näkyy usein ihmisen kasvoilta, kun tämä ensimmäisen kerran astuu museoon.

”Alkuun he tulevat vähän epämääräisen pelokkaina, että missä vaiheessa heidät pakotetaan tilaamaan Hesari”, Linnahalme sanoo. ”Ihmisillä on kyllä jonkinlainen mediamonopolin ja propagandan pelko, jota he voivat työstää täällä.”

Mitä olennaista Linnahalme on kymmenessä vuodessa oppinut Päivälehden museosta ja sen vieraista?

”Monien aistien merkityksen ainakin. Näyttelytekstit ovat lyhentyneet. Sen olen myös huomannut, että huumori on vaikea laji.”

Toisinaan, onneksi sentään hyvin harvoin, museovieraat jopa hermostuvat. Kun Päivälehden museossa esiteltiin vuoden 1918 sisällissotaa, jotkut kävijät kokivat museon ottaneen kantaa sotaan. Tarkoitus oli kuitenkin vain esitellä, millä tavoin Helsingin Sanomat sen aikoinaan uutisoi.

Muutama vuosi sitten museon katosta roikkui Osama bin Ladenin kuva. Yhdysvaltalaisen turistien ryhmä järkyttyi siinä määrin, että se vaati museon henkilökuntaa poistamaan kuvan.

”Selitimme, ettei se ole kannanotto. Emme ottaneet sitä alas.”

”Vaikka on päiviä, jolloin kaikki ottaa päähän, niin onhan tämä yleistä, mitä me teemme. Olemme järkyttävän kiinnostavien juttujen

kanssa tekemisissä. Tämä on luovaa ja vapaata työtä, ja työn rajoitukset ovat pääosin omassa päässä.”

Päivälehden museo on koko perheen museo, ja se periaate on toteutettu hienosti. Perheen pienimmille on tarjolla Kariselli, käsin kammettava pienkaruselli, johon mahtuu kerrallaan muutama mukula.

Mutta Kariselli innostaa myös taaperoiden vanhempia ja isovanhempia, sillä sen vakiomatkustajina pyörivät Kari Suomalaisen klassiset poliittiset pilapiirroshahmot, kuten kokoomuspuolueen kypäräpäinen pappi, maalaisliiton pulska isäntämies, Sdp:n langanlaiha siisti työmies ja Skdl:n puliukko. Kukapa ei niitä muistaisi.

”Ruotsalaiset ja liberaalit puuttuvat tällä haavaa, kun tämä laite on ollut huollossa”, Linnahalme sanoo.

Karin kuvista Linnahalme haluaisi vielä joskus nähdä näyttelyn museossa. Karin tuotannosta ei ole vuosikausiin ollut näyttelyä Helsingissä, vaikka kyseessä on todellinen kansallisaarre. Helsingin Sanomiin Kari piirsi poliittista pilakuvaa vuosina 1950–1991. Se on huikean pitkä aika, sillä hän aloitti kuusi vuotta ennen kuin Kekkosesta tuli presidentti, ja hän jäi eläkkeelle, kun Neuvostoliitto lakkautettiin.

Paljon muitakin hyviä näyttelyaiheita Linnahalme keksii nopeasti.

”Minna Craucher ja Mäntsälän kapina, kieltolakinäyttely ja Algot Niska... Me olemme ehtymättömien aarrearkkujen äärellä”, hän luettelee mahdollisia näyttelyaiheita.

Craucher oli helsinkiläinen seikkailijatar, joka ensin 1920-luvulla pyöritti Tulenkantajien kirjallista salonkia ja 1930-luvulla innostui fasistisesta lapuanliikkeestä. Algot Niska taas oli legendaarinen pirtun salakuljettaja kieltolain aikaan.

Päivälehden museolta ei aineisto lopu kesken, sillä se tekee läheistä yhteistyötä samassa talossa olevan Päivälehden arkiston kanssa. Kun arkistossa on lähes 3 700 hyllymetriä aineistoa, yhteistyö takaa, että oikeastaan vain mielikuvitus asettaa rajat sille, mitä museossa voi esittää.

Tommi Nieminen

Kirjoittaja on Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen toimittaja.

Uutisraivaaja-kilpailu: Hacks/Hackers

Päivälehdten museo 10.1.2011

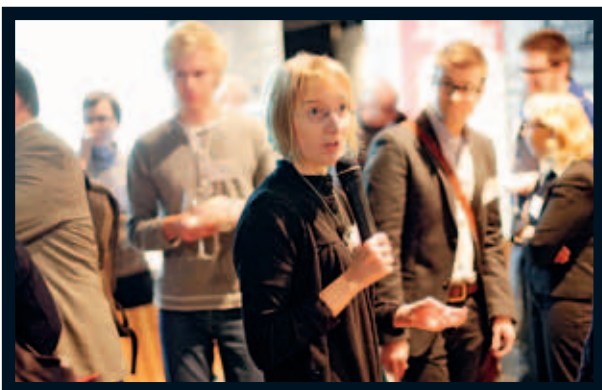
Uutisraivaaja-kilpailun Hacks/Hackers-tapahtuma järjestettiin epäkonferenssin tapaan. Osallistujat saivat itse vaikuttaa tilaisuuden ohjelmaan ja kulkuun. Kilpailun koordinaattori Tanja Aitamurto ja tutkija Petri Kola alustivat avoimen datan käytöstä.

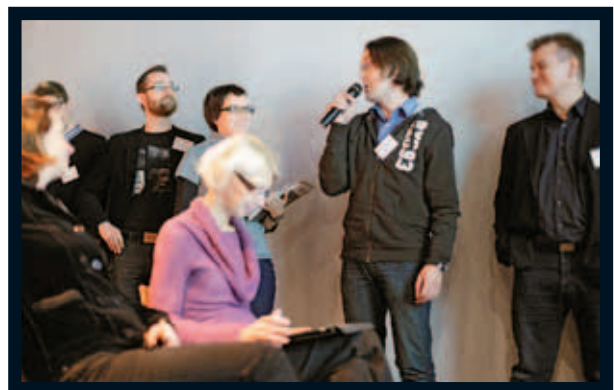
Osallistujat jakautuivat ryhmiin, joissa pohdittiin kilpailuun liittyviä teemoja.

Huuhkaja-utispalvelun kehittäneet Susanna Niinivaara (oik.) ja Annikka Mutanen (kesk.) osallistuivat tapahtumaan.

Kilpailun Suomeen tuonut tutkija Tanja Aitamurto kertoi kilpailun tavoitteista ja jakoi neuvoja osallistujille.

Kari Haakana (oik.), Tapio Nieminen, Kaisa Aalto ja Juho Salminen sparrasivat osallistujia. Istumassa Ulla Koski.

Naistenlehtijournalismi-seminaari

Päivälehdien museo 7.3.2011

45

Yliassistentti Iris Ruoho Tampereen yliopistosta esitteli tutkimuksen keskeisiä tuloksia.

Säätiön asiamies Ulla Koski ja toimittaja Seija Nummijoki.

Kotiliesi oli yksi tutkituista lehdistä. Lehden päätoimittajalla Leeni Peltosella oli kysyttävää tutkijoilta.

Säätiön yliasiamies Heleena Savela avasi seminaarin.

Tutkimuksen toinen tekijä, FT Laura Saarenmaa (oik.) kuunteli päätoimittaja Janne Virkkusen kommentteja.

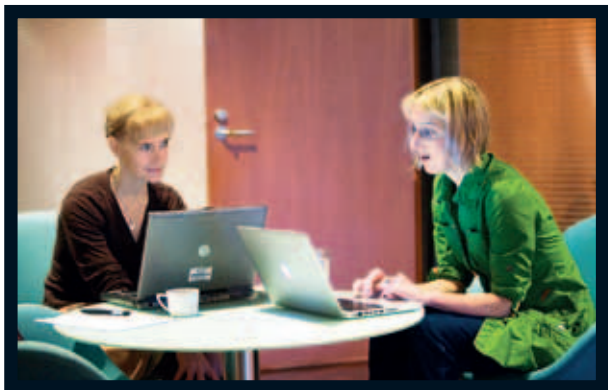
Iris Ruoho, *Kodin Kuvalehden* entinen päätoimittaja Leena Karo ja Laura Saarenmaa seminaarin jälkeisissä tunnelmissa.

Uutisraivaaja-kilpailun esiraadin kokous

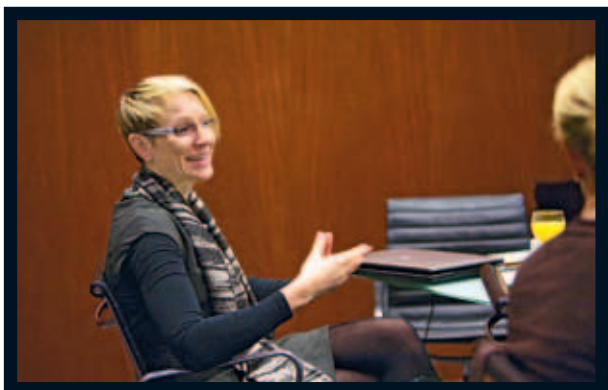
Sanomatalo 18.3.2011

Raati kävi läpi kaikki kilpailuun tulleet 257 hakemusta. *Helsingin Sanomien* sunnuntaitoimituksen esimies Laura Saarikoski (oik.), erikoistutkija Turo Uskali ja *Ilta-Sanomien* päätoimittaja Kaius Niemi kuuntelivat Heleena Savelan evästystä tuomaristolle.

Laura Saarikoski ja Tanja Aitamurto tutkivat hakemuksia.

Esimies Maisa Lehtovuori STT-Lehtikuvasta oli yksi kilpailun esiraadin jäsenistä.

Kaius Niemi ja Aalto-yliopiston tutkija Mikko Villi punta-roimassa hakemusten sisältöä.

Politiikan backstage -seminaari

Päivälehdten museo 11.5.2011

47

Politiikan ja median suhteista keskustelivat kokoomuksen kansanedustaja Pertti Salolainen ja keskustan Antti Kaikkonen. Tutkija, VTT Anu Kantola johdatteli keskustelua.

Kokoomuksen kansanedustaja Ben Zyskowicz osallistui aktiivisesti keskusteluun.

Toimittaja Marko Junkkari ja päätoimittaja Merja Ylä-Anttila keskustelivat politiikan journalismin muutoksista.

Anu Kantolan johtama työryhmä oli selvittänyt vaalirahakohua ja muita yhteiskunnan eliitin skandaaleja.

Uutisraivaaja-tapahtuma

Päivälehdten museo 12.5.2011

Kilpailussa jatkoon päässeille kymmenelle ryhmälle tarjottiin mahdollisuus esitellä hankkeitaan ja saada niistä asiantuntija- ja yleisö-palautetta. Esittelyvuorossa Mikko Koskinen Scoopinon-ryhmästä.

Ranskalainen Influence Networks oli ainoa Suomen ulkopuolelta jatkoon päässyt hanke. Puhemiehenä Nicolas Kayser-Bril.

Kaius Niemi, Tina Aspiala ja Timo Ahopelto antoivat neuvoja hankkeiden jatkokehittämiseen.

Jos Schuurmans kertoi Eleet.fi-uutispalvelusta, joka ennustaa, mistä uutisista tulee suosittuja.

Uutisraivaaja-kilpailun tuomariston kokous

Sanomatalo 9.9.2011

49

Aalto-yliopiston innovaatioprofessori, säätiön hallituksen jäsen Liisa Välikangas kuului kilpailun tuomaristoon.

Säätiön sihteeri Sirpa Ervasti, tuomariston jäsen, Viestinnän keskusliiton kehitysjohtaja Helene Juhola ja Ulla Koski.

Kilpailun tuomaristo: Heleena Savela, Risto Siilasmaa (pj.), Liisa Välikangas, Jyri Engeström ja Helene Juhola.

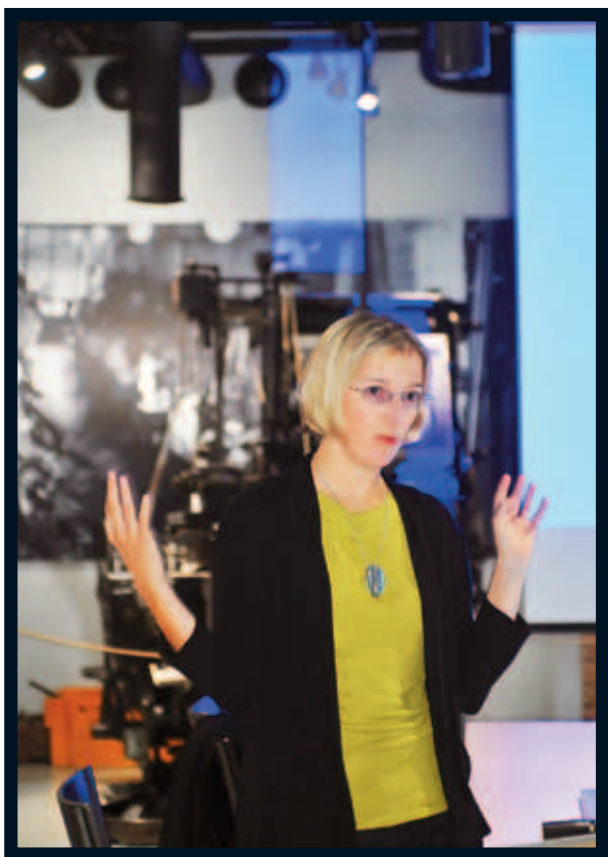
Kokouksessa kolme ryhmää kertoi edistymisestään. Risto Siilasmaa, Tanja Aitamurto ja Jyri Engeström kuuntelivat.

Säätiöpäivä

Päivälehdten museo 15.9.2011

Uutisraivaaja-kilpailun voittanut Scoopinion-ryhmä vasemmalta: Johannes Koponen, Mikko Koponen, Juha Leppänen, Ville Sundberg ja Mikko Koskinen. Risto Siilasmaa onnitteli voittajia.

Uutisraivaaja-kilpailun koordinaattori Tanja Aitamurto oli helpottunut kilpailun ratkettua.

Tampereen yliopiston kansleri Krista Varantola ja säätiön hallituksen jäsen, professori Matti Sintonen.

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja Risto Uimonen ja Heleena Savela.

Toimittaja Unto Hämäläinen ja eduskunnan viestintäjohtaja Marjo Timonen keskustelevat uusista kansanedustajista.

Helsingin Sanomien toimittaja Sanna Kangasniemi ja päätoimittaja Riikka Venäläinen osallistuivat Säätiöpäivään.

Säätiön hallitusta juhlassa edustivat professori Liisa Välikangas, päätoimittaja Kaius Niemi ja päätoimittaja Janne Virkkunen. Taustalla esimies Susanna Pasula ja toimittaja Eeva Järvenpää *Helsingin Sanomista*.

Helsingin Sanomien toimittaja Juha-Pekka Raeste ja Demos Helsingin tutkijat Roope Mokka ja Aleksis Neuvonen.

Talouselämä-lehden toimituspäällikkö Hanna Rajalahti sekä Ville Sundberg ja Mikko Koponen Scoopinionista.

Lehtikuvia-näyttely

Päivälehdten museo 20.9.2011

Retrospektiivisen *Lehtikuvia*-näyttelyn kokoaja Pertti Jentytin piti avajaispuheen.

Päätoimittaja Kirsti Toppari ja FL Lisa Meckelburg-Mäkelä olivat näyttelyn avajaisvieraita.

Päivälehdten museon johtaja Saila Linnahalme kertoi olevansa ylpeä uudesta näyttelystä.

Suomen Kuvalehden päätoimittaja Tapani Ruokanen, Vappu Virkkunen ja Ulla Koski vaihtoivat kuulumisia.

Näyttelyn avajaisiin oli tullut suuri joukko lehtikuvan ja -kuvaajien ystäviä.

Tieteellisen toimikunnan kokous

Stuttgart 27.9.2011

53

Ennen kokousta tieteellinen toimikunta tutustui Hohenheimin yliopiston linnaan. Thorsten Quandt, Paavo Hohti, Hanna Rajalahti, Heleena Savela ja Ulla Koski kuuntelivat linnan oppaan Frank Emmerichin esitystä.

Kokous pidettiin Hohenheimin yliopistossa, jossa professori Thorsten Quandt työskentelee.

Kokouksessa Ulla Koski, Heleena Savela, Paavo Hohti, Hanna Rajalahti ja Thorsten Quandt.

Tieteellisen toimikunnan puheenjohtaja Paavo Hohti ja jäsen Hanna Rajalahti.

Painokoneet seis! -seminaari

Päivälehdien museo 6.10.2011

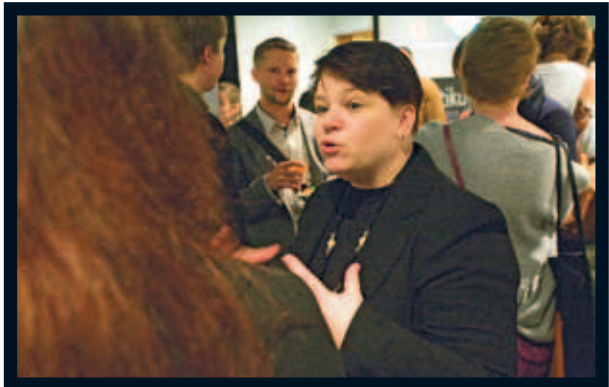
Toimittaja, YTM Johanna Vehkoo pohti tutkimuksessaan journalismin ja tiedonvälityksen muutosta. Hän esitteli kymmenen askeleen ohjelman journalismin pelastamiseksi.

Päätoimittaja Riikka Venäläinen, strategiapäällikkö Tuija Aalto, päätoimittaja Markku Huusko ja Johanna Vehkoo.

Hufvudstadsbladetin entinen päätoimittaja Hannu Olkinuora ja säätiön hallituksen puheenjohtaja Janne Virkkunen.

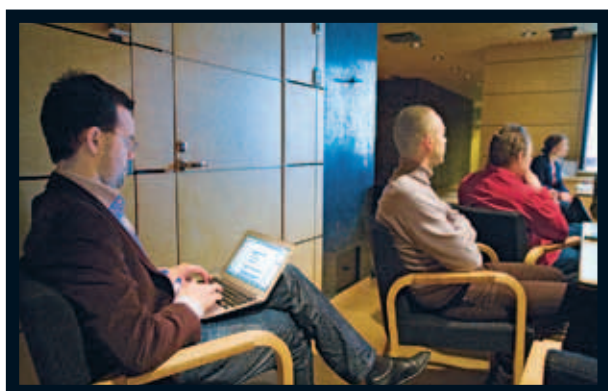
Säätiön sihteeri Sirpa Ervasti vastasi seminaarin käytännön järjestelyistä.

Stipendiaattien alumnitapaaminen Sitra 10.11.2011

55

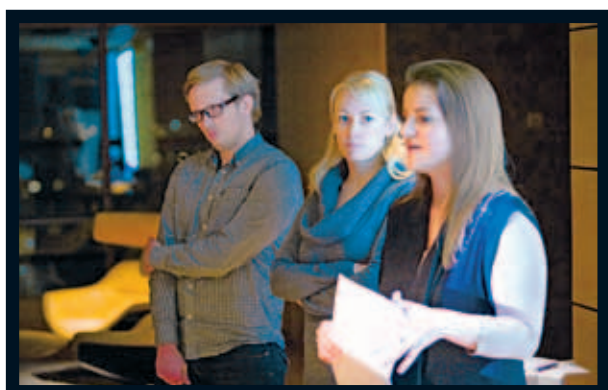
Helsingin Sanomain Säätiö ja Sitra järjestivät toista kertaa toimittajastipendiaattien alumnitapaamisen. Säätiön puolesta osanottajat toivotti tervetulleiksi Ulla Koski.

Viestintäyrittäjä Taneli Heikka Avaja Open Oy:stä (vas.) esitti tilaisuudessa kommenttipuheenvuoron.

Toimittaja ja tutkija Pekka Pekkala esitteli tutkimustaan, joka käsittelee journalismin uusia bisnesmalleja.

Stanfordin vuoden 2011 innovaatiojournalismiohjelman stipendiaatit Zena Iovino (oik.), Siri Markula ja Mikko Torikka.

Stipendiaattien alumnitapaamisen isäntänä toimi Sitran viestintäjohtaja Teppo Turkki.

Arkistojen päivä -seminaari, Juhani Aho – Lentävä lehtimies -näyttely ja Päivälehdten museo 10 vuotta Päivälehdten museo 16.11.2011

Juhlavieraita viihdytti Grupo Choramba -yhtye eli Pekka Nylund, Hannu Rantanen ja Petri Hakala.

Päivälehdten museon johtaja Saira Linnahalmel ja Mika Ilari Koskinen Yatta Oy:stä.

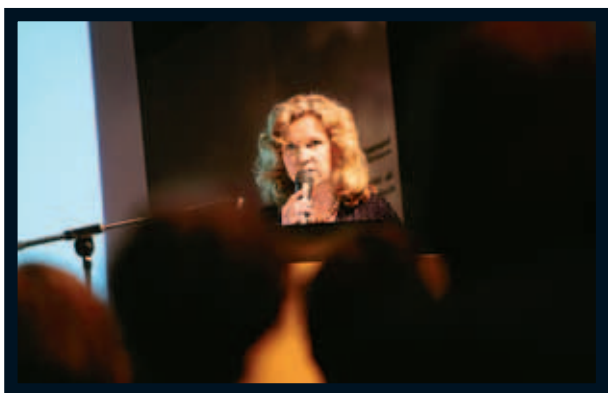
Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinen oli yksi seminaarin puhujista.

Janne Virkkunen osallistui sekä seminaariin että museon 10-vuotisjuhlaan.

Juhani Aho oli yksi Helsingin Sanomien edeltäjän *Päivälehd*en perustajista. *Juhani Aho -lentävä lehtimies* -näyttely järjestettiin Ahon 150-vuotissyntymäpäivän kunniaksi.

Kirjailija Sirpa Kähkönen esitelmöi Juhani Ahon naisista.

Viestintäneuvos Seppo Kievari, Heleena Savela, toimittaja Arto Astikainen ja hallituksen varapuheenjohtaja Reetta Meriläinen.

*Päivälehd*en museon tuottaja Päivi Lehtovirta. Vasemmalla toimittaja Anna-Leena Pyykkönen.

Journalismin lähteillä -seminaari

Päivälehdten museo 21.11.2011

Tutkija, VTM Laura Juntunen Helsingin yliopistosta esitteli *Leikkaa-liimaa-journalismia?*-nimistä tutkimustaan uutisten lainaamisesta ja kierrätyksestä medioissa.

Ylen toimituspäällikkö Marjo Ahonen ja tutkija, OTT Päivi Tiilikka keskustelivat uutismedian lähdekäytännöistä.

Helsingin Sanomien toimittaja Tuomo Pietiläinen ja tutkija, YTT Jorma Mäntylä keskustelivat lähdesuojan merkityksestä.

Johtaja Matti Apunen Evasta ja toimittaja Seija Sarti *Helsingin Sanomien Kuukausiliitteestä*.

Heleena Savela ja professori Jorma Routti. Keskellä lähdesuojaa käsitelleen tutkimuksen johtaja, VTT Tuomo Mörä.

Jytkyn anatomia -seminaari

Päivälehdien museo 12.12.2011

59

Keskustan vaalikampanjan tutkimus- ja suunnittelupäällikkö Karina Jutila, tutkijat Mari K. Niemi ja Erkka Railo ja puheenjohtaja Timo Soini keskustelivat perussuomalaisten mediajulkisuudesta. Taustalla dosentti Ville Pernaa.

Kevään 2011 eduskuntavaalien media-agendoja käsitellyt tutkimus oli tehty Turun yliopistossa Ville Pernaan johdolla.

Seminaari kiinnosti poikkeuksellisen laajaa yleisöä.

Turun yliopiston tutkija Erkka Railo ja *Ilta-Sanomien* päätoimittaja Kaius Niemi. Keskellä kuva Juhani Ahosta.

.....

Ulkoasu Jani Pulkka ja Johannes Nieminen / PenttiPulkkaNieminen
Kannen kuvitus Camilla Pentti / PenttiPulkkaNieminen
Kuvat: Matthias Hangst, sivu 51
Laura Oja, sivut 42, 54, 55
Eva Persson, sivut 43, 44, 52, 53, 56, 57
Ida Pimenoff, sivut 7, 10, 23, 33, 35, 45, 46, 47, 48, 49, 50
Painanut Aldus Oy Lahdessa 2012
Paperi Scandia 2000 White 240 / 115 g
Galerie Art Gloss 130 g

.....